

Մօրից անջատուած մանուկ իշխանի,
վաղուց չէր որ նրա մայրը սիրասուն
Թանձնել էր նրան պառաւ դայեակին,
Իսկ ինքը որպէս մի ռազմիկ անվախ՝
Խառնուել էր հայոց կանանց բանակին
Որ Գայլ վահանի ահեղ զնդի հետ
Պարսից զօրքի դէմ կռիւ պէտք է տար,
Որ կրակ դարձած, փրփրած ու ահեղ՝
Որպէս մի հեղեղ առաջ կը խաղար:
Իսկ խոր գիշերուայ այդ լռիկ ժամին
Լսվում էր միայն շփոնդն որբանի,
Եւ կամ զգացուած, անուշ ու անդորր
Քաղցրալուր երգը պառաւ դայեակի. —
« Դուք հով արէք, զուք զով արէք
Դո՛ւք, ո՛վ ամպեր հեռաւոր,
Որ խոր քննի իմ մանկիւր,
Քննի խաղաղ ու անդորր »:
« Հանդարտ անցիր անուշ զեփիւռ
Քո միալար վայրենով,
Որ մանկիկա անուշ քննի,
Քննի երկար, անվրդով »:
« Մի՛ սոսափիր ծերուկ անտառ
Մեղմ ու անուշ շշմա,
Տես ի՞նչ անուշ, ի՞նչպէս խաղաղ
Իմ մանկիւր կը մընջայ »:
« Դու էլ լռիր քո հառաչը
Անուշ վտակ կարկաչուն,
Որ մանկիկա չփշեցնես
Կարօտ մօրը սիրասուն »:
« Նա հեռու է, իմ տիրուհին,
Հեռու, հեռու դաշտերում,
Ուր շաչում են զէնք ու զրահ,
Ուր մըրկին է որոտում »:
« Խաղաղ անցիր անուշ վտակ,
Եւ դու զեփիւռ հեռաւոր,
Որ մանկիկա երկար քննի,
Քննի խաղաղ ու անդորր »:

III.

Եւ այսպէս երկար, երկար գիշերներ
Երկու պառաւներ երգ էին երգում,
Ու շրջակայքի հանգիստը խաղաղ՝
Իրանց երգերի ձայնով վրդովում:
Նրանցից մէկը խոր ձորի միջից
Իր ցաւոտ վիշտն էր հառաչում ուժգին,

Միւսն էլ նստած որբանի առջեւ,
Իր երգն էր ասում ձայնով ցաւագին:
Երկուսն էլ յոգնած երկուսն էլ անզօր,
Ոյժ էին տալիս իրանց երգերին,
Որոնք բերում են կարճատեւ պատրանք
Ցաւոտ ու տանջուած խեղճ հոգիներին:
Որոնք միշտ կրնան կակիծը մարել
Ցաւագար հոգու վշտոտ խորքերում,
Որոնք յիշելով ցաւերն ուրիշի՝
Բերում են իրանց թեթեւ մոռացում:
Իսկ էլ ի՞նչ ունի տառապող հոգին
Իր անհուն ցաւին դարման անելու,
Եթէ ոչ մի երգ տխուր, ցաւագին,
Կամ մի լուռութիւն սեւ ու ահարկու՛ւ:

ՊԵՏՐՈՍ ՄԱՃԱՌԵԱՆ

DALTONISME, PALUDISME, IMMUNITÉ, TYPHUS

ԱՍԽԱՆՈՒԱՆՑ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ

— Ա. Կ. Տ. Ս.

Արդարեւ Daltonisme լատին համար «Դուռնաշրջութիւն» լատալոյն է քան «Ամբուստիստութիւն»:
Իսկ «Տալմոնիստութիւն» մարիապատիւ է «Տալմոնիստ»-էն, այս վերջինն անկի Mal de Daltonի համարժէք է, որ թէպէտ գոյութիւն չունի՝ սակայն ըստ բժշկութեան մէջ բնկալիալ սովորութեան մը՝ Տալմոնի կամ Դալտոնի ուսումնասիրած հիւանդութիւնը ըսել է ինչպէս եմ Mal de Pott, Mal de Bright, կամ Maladie de Basedow, Maladie de Ménière, Maladie de Duchenne... ևն, որք կը մշտնակեցն Գոտի, Բուայի, Բազրտովի, Մէնիէրի, Դիշէնի... գտած կամ ուսումնասիրած հիւանդութիւններն, և ոչ թէ՛ այդ անձերու հմթակայ եկած հիւանդութիւններն, ինչպէս կը մըշտակէ Daltonisme.

Paludismeի համար «Ճահմախտ» և «Մօրախտ» մարիապատիւն եմ քան «Ծմակախտ»:
Ծմակ ըսում կարծես խոմս՝ ծուր, ծորակ կը մշտնակէ, ու իր իբր ջահմի համազօրութիւնն իմձ ամձամթէ էր ցարդ:

«Մօրախտ», «Մօրապիւն», և «Ճահմախտ» կը համարապատասխանեն «Fièvre Paludéenne»-ի, այսինքն «Ճահմախտ»ի կամ «Մօրախտ»ի արտայայտութիւններէն միոյն, և ոչ ընդհանուր հիւանդութեան:

Immunité ըսուիմ համար «Ախտազերծութիւն» կը գերբնորմ լինի «Անախտութիւն»-ը, որ կարծես անելի քաջաւորչութեան իմաստ կու տայ՝ միմիջին ամձ մը որ հիւանդութեան մը համազէպ ախտազերծ է, մի այլ հիւանդութեան անթակա կըրնայ ըլլալ:

Typbus հիւանդութեան համար «Ժամտաշնորմ» կ'արտայայտէ, ի՞նչ թիրոթիւն կը փրագրէր իմ գործածած «Ժամտաւտն» ըսուիմ համար:

Գահիրէ, 20 Նոյ. 1907

Տ.